

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Poniedziałek dnia 12 Stycznia v.s. 1820 roku

Obserwacje meteorologi- czne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry	Odmia. w powie
	dnia 11 godz. 3 z poł.	27 cal. 3, 8, lin.	— 5,00 stopn.	Zachodni	Śnieg
	— 11 godz. 9 wiecz.	27 — 5, 6, —	— 4 —	Zachodni	Pogoda
	— 12 godz. 7 zran.	27 — 10, 4, —	— 12, —	Zachodni	Pogoda

WIADOMOŚCI KRAJOWE

Przez rozkaz dzienny z dnia 10 grudnia: generał intendent 2go woyska, generał-majora *Stala* 1, rozkazano liczyć w kawalerii. Generał-major *Tarasow*, zostający przy naczelniku dywizyi czwartey pieszey naznaczony dowódcą teyże dywizyi na miejscu generał-Majora *Nazimowa*, a ten dowódcą pierwszej brygady 24 dywizyi pieszey.

Cesarz Jegomość oświadcza swoje ukontentowanie dowódcom drugich batalionow półkow pieszych: odeskiego podpółkownikowi *Skalskiemu*, i wiatkiego majorowi *Zawalinowi*, za zachowanie ludzi w powierzonych im batalionach, w których, w przeciągu robot uskuteczniczonych w roku teraźniejszym w okręgach wojskowych osad dywizyi ułańskiej buhskiej, nie było ani zbiegów ani chorych.

Przez rozkaz dzienny dnia 11 grudnia, uwolniony ze służby: dowódca trzeciej brygady 27 dywizyi pieszey, generał-major *Ekeln*, z mundurem i gażą zupełną.

Przez rozkaz dzienny dnia 12 grudnia: półkownik *Chrapowicki* 2gi, dowódca drugiej brygady dywizyi ułańskiej ułanów, wyniesiony na generał-majora. Dowódca wileńskiego arsenału *Buszujew* 1szy, także na generał-majora, zostawując obudwóch przy dawniejszych obowiązках.

Jego Cesarska Mość z ukontentowaniem widząc, iż wojskowe osady buhskiej dywizyi ułańskiej, pomyślnie zbliżają się do celu osad wojennych, i do znakomitego zmniejszenia wydatków Państwa, utrzymują się już od 1 listopada r.t. własnem siłnem, a od 1 stycznia roku następującego, będą już własny mieć prowiant w proporcji połowicznej, oddaje zupełną sprawiedliwość pracom dowódcy tey dywizyi; generałowi porucznikowi, Hrabi *Witłowi*, i oświadcza mu zupełną Swą wdzięczność, również ją oświadcza dowódcom dywizyi, brygad, półkow i szwadronow tey dywizyi.

Mianowani kawalerami s. *Anny* 1szej klasy: kontr-admirałowie, *Ogilai* i *Elliot*; rzeczywisty radzca stanu, *Kudriawcow*; i generał-prowiant-meyster 4tey klasy *Abakumow*.

Ogólne prawidła około wypełnienia taryffy, na tamożniach rossyjskich (ob. K. L. N. 4).

1) Moc tey taryffy rozciąga się na wszy-

stkie komory i przykomorki portowe i lądowe, ustanowione w cesarstwie rossyjskiem i królestwie polskiem, oprócz będących na granicy azjatyckiej, dla których są oddzielne taryffy.

2) Działania tey taryffy, ma się zacząć od dnia 1 stycznia 1820 roku.

3) Zagraniczne towary, które przywiezione są do Rosyi w roku 1819 i do 1 stycznia 1820 roku cła nie opłaciły, mają płacić cło podług taryffy 1816 roku.

4) Towary, które podług tey taryffy pozwała się przywozić, do jakich mianowicie komor i przykomorkow, opisano jest w pierwszej części ustawy celney i w urzędzeniu rossyjskich tamożni, w królestwie polskiem ustanowionych.

5) Za wszystkie przywożone zza granicy cudzoziemskie towary, a również za wszystkie wychodzące do cudzych krajow, cło stanowi się dwojakie:

a) od wagi, miary i liczby towarów;

i b) od ceny towaru, podług prawideł osobno w teyże taryffie przepisanych.

Cło naznacza się w srebrney rossyjskiej monecie, ale się pobiera na komorach, w Cesarstwie rossyjskiem znajdujących się, bankowemi assygnacyami Państwa, podług celnego kursu, który ogłoszony będzie przy końcu każdego roku dla liczenia rzeczywistego poboru cła w biegu całego roku następującego, oprócz towarów lnianych, wełnianych i skurkowych pruskiej roboty, od których podług świadectw o ich pochodzeniu, może być cło opłacane na granicy rossyjskiej lądowej, monetą srebrną rossyjską, a na tamożniach rossyjskich ustanowionych w królestwie polskim, zostawuje się woli kupców, opłacać od wszystkich towarow cło srebrną rossyjską monetą lub assygnacyami, podług naznaczonego na każdy rok celnego kursu, lub też krążącą monetą polską.

6) Chociaż cło podług tey taryffy naznacza się dwojakie, to jest przywozowe i wewoźne czyli konsumpcyjne, jednakże przy opłacie cła od towarow pobierać oba razem bez rozdzielania.

7) Stałe potrącanie przy rewizyi naznacza się w osobnych tabellach: z przywożnych towarow na wszystkie mokre, a z suchych na same tylko skórzane, lniane i wełniane towary pruskiej roboty; na dalsze zaś suche przywożne towary stałego potrącania przy rewizyi

nie ustanawia się, ale się kładnie wzorowie podług osobney tabelli, dla przewodnictwa komorom ułożoney. Przyczem stanowi się za prawidło, iż każdy kupiec, niezgadający się na potrącenie procentów przy rewizyi podług tey tabelli, ma prawo żądać przeważenia czystego towaru.

Od wszystkich zaś towarów wychodzących z Rosyi bez wyjątku, ustanawia się stałe potrącenie na rewizyi.

Au entyk podpisał: Prezydent Rady Państwa Piotr Xiążę Łopuchin.

Cesarz Jegomość dnia 28 listopada 1819 roku potwierdził zdanie Rady Państwa, stosownie do podania Ministra Skarbu i opinii wydziału ekonomii Państwa, iż rubel srebrny, w opłatach celnych, na rok 1820, liczyć się ma po 3 ruble 60 kop. assygnacyami.

Przez ukaz z dnia 17 grudnia 1819 roku do Rządzącego Senatu, Cesarz Jegomość potwierdził projekt artykułów dodatkowych do ustawy o poborze trunkowym w 29ciu guberniach wielko-rossyjskich.

Gazeta rzyńska, *Zuschauer*, zawiera następujące Programu uroczystego ogłoszenia Naywyżey potwierdzonego urzędzenia dla chłopów inflantskich, w Rydze d. 6 stycznia 1820.

Po odprawioném nabożeństwie w kościele katedralnym greko-rossyjskim, o godzinie pół do dwónastey południowej, zgromadzą się na pokojach w cesarskim zamku: członkowie kommissyi do wprowadzenia tego urzędzenia, władz rządowych i sądowniczych, oraz urzędów miast; sędziowie ziemscy powiatów wendeńskiego, dorpackiego i pernawskiego, zwołani łotewscy i estońscy ze stanu chłopów assessorowie sądów ziemskich i rzyckiego patrymonialnego sądu parafialnego; duchowieństwo różnych wyznań; marszałek gubernialny i powiatowy; marszałek seymowy; deputowani z powiatów i miast *Dorpatu* i *Pernawy*; wyższe władze wojskowe; szlachta; urzędnicy i starszyzna miasta; oficerowie gwardyi miejskiej. — W uroczystym porządku zgromadzeni udadzą się z JW. Jenerałem Gubernatorem i JW. Gubernatorem cywilnym (wśród odgłosu wszystkich dzwonów), za którymi postępować będzie w paradzie gwardya piesza miejska, do przygotowanego na ten obchód i oświeconego kościoła ś. Jakuba. Podczas wchodzenia przygrywać będą organy. Wchodzących przyymie jeneralny superintendent psalmem 100. Oberpastor odprawi modlitwę. Pieśń z przygrywaniem muzyki. Odczytanie urzędowego uwiadomienia. Odczytanie siedmiu pierwszych paragrafów *Naywyżey potwierdzonego urzędzenia dla chłopów*, po niemiecku przez sędziego ziemskiego powiatu rzyckiego, po estońsku przez sędziego ziemskiego powiatu dorpackiego. Pieśń z całą muzyką. Przemowa do obecnych reprezentantów łotyskich i estońskich; mowa stosowna do aktu w języku niemieckim; modlitwa za *Nayjaśnieyszego Cesarza panującego* i *Nayjaśnieyszy Dom Cesarski*; wszystko to z ambony przez jeneralnego superintendenta. *Te Deum* za Cesarza, z całą muzyką i odgłosem dzwonów. Błogosławieństwo od ołtarza przez jeneralnego superintendenta. Zgromadzeni powrócą, w takim

jak przybyli porządku na zamek Cesarski Wielki obiad u JW. jenerała gubernatora *Margrabiego Paulucci*, na który zaproszeni też są wezwani na tę uroczystość Łotysze i Estońcy-kowie.

F R A N C Y A.

(z korr. hamb.) *Paryż dnia 27 grudnia.* Król i familija królewska, w towarzystwie Xięcia *Talleyrand* i Xięcia *Richelieu*, słuchali zawczoray mszy ś. w kaplicy pałacowej.

Margrabia *Marialva* złożył Królowi na oddzielney audyencyi list od swego Monarchy.

Pod *Chalons* wystąpiła z brzegów rzeka *Marna*, i zrzadziła znaczne szkody.

Krąży niepewna pogłoska, że różnym oddziałom gwardyi narodowej rozdano ostre ładunki, dla zabezpieczenia się od napadu złe myślących. Fakcyoniści nasi są tego rodzaju, wyraża jedno z pism publicznych, że rząd nasz ma pociechę żyć w uczuciach większey massy narodu.

Na posiedzeniu izby deputowanych d. 24 t. m., Pan *Decazes* miał godną uwagi mowę. Odpowiadając na zarzut Pana *de la Bourdonnaye*, oświadczył między innemi: „że ministeryum potrafi obronić tron, rządzącą dynastją i wolność.”

(z gaz. berl) *Paryż dnia 29 grudnia.* Izba parów, na posiedzeniu d. 28 t. m., przyjął, 138 głosami przeciw 9, prawo względem pierwszych sześciu dwónastych podatku na rok 1820. Na témże posiedzeniu postanowiono, ażeby prośba podana w rzeczy cofnienia prawa z d. 16 stycznia 1816, które skarywło na wygnanie królóbóyców — z sali posiedzeń wyniesioną i podartą została.

Bawiący tu Xiążę *Pawel Wirtemberski* otrzymał od Króla, brata swego, wiadomość że nałożony na majątek jego sekwestr ustał; razem też odebrał list wzywający go do znaydowania się na zgromadzeniu stanów.

Dnia 27 t. m. pierwszy sąd wojskowy pierwszej dywizyi wojskowej roztrząsał i rozstrzygł sprawę Xięcia *Rovigo* (jenerał *Savary*). Jenerał ten znany jako jeden z naygorliwszych stronników *Bonapartego*, który i po drugim zrzeczeniu się tronu pana swego, chciał mu towarzyszyć na wyspę ś. *Helery*, a rozdzielony od niego przez Anglików, znalazł przytułek w *Smirnie* i *Turcyi*, d. 24 grudnia 1816 osądzony został zaocznie przez sąd wojenny na śmierć. Wiadomo, że niedawno przybył sam dobrowolnie i żądał rewizyi swego procesu. Sąd wojskowy składał się z jenerała porucznika *Damas* prezydującego, i jenerałów *La Grange*, *Guilleminot*, i 6 innych oficerów różnego stopnia. Zniesiona przeciw niemu skarga opartą była na następującym bez daty i zapisu bilecie: „Mianowałem doktora *Renoult* lekarzem więzień stanu; pozbawiono go miejsca a on to przecię był w upłynionym roku posłannikiem i powiernikiem naszym między wyspą *Elbą* a nami. Znany on jest w ministeryum, i wypełni należycie co od niego żadaném będzie. Znaydował się on na wyprawach we Włoszech, Egipcie i Polsce. (podpisano:) Xiążę *Rovigo*.” Dawniey już pociągnięto do odpowiedzi pomienionego doktora *Renoult*; ale ten utrzymywał jak naymocniej, że nie miał żadne-

go związku z wyspą *Elba*. Małżonka Xięcia podała też za mężem swym prośbę, w której wyraziła, że chociażby bilet ten był pisany przez Xięcia, co nie jest, niezegoby jednak nie dowodził, gdyż i doktor całej tej rzeczy zaprzecza, a nawet i z tej mniemaney korespondencyi nic się takiego nie okazuje, coby występkiem było; w bilecie zaś nie masz nic o przedmiocie korespondencyi, ani też o osobach z którymiby prowadzoną była. — Tymczasem ówczesowy sąd wojskowy, który z powodu nieobecności Xięcia nie miał ze strony jego żadnego objaśnienia, uważał bilet ten za prawdziwy a brzmienie jego za dość wyraźne; uznał więc Xięcia za zdrajcę i za zasługującego na karę śmierci. — W teraźniejszym rozpoznaniu sprawy stanął znowu doktor *Renoult* jako świadek. Wątpił, żeby bilet ten był ręką Xięcia pisany; oraz zapewniał, że zawiera fałszywe względem niego fakta. Przeciwnie przysięgli pisarze uznali, że bilet pisany jest ręką obwinionego. Xiążę wypierał się, a przynajmniej wątpił, żeby kiedy list ten pisał. W tej niepewności, zdający sprawę zostawił rozpoznaniu sądowemu: czy bilet pisany jest ręką obwinionego, lub nie, i trzymał się tylko drugiego punktu, że jenerał *Savary* przyjął od *Napoleona* miejsce jenerałnego inspektora żandarmerji i zmienił na niem marszałka *Moncey*. Tłumaczył się z tego obrońca jego *P. Dupin*, że nie zdradził Króla i nie przyznawał tej inspekcji przed 28 marca; że ją objął na rozkaz ministra wojny Xięcia *Eckmuhl* (*Davoust*) Zgadzał się więc ze sprawiedliwością, karać tego, co był posłusznym, a omyjać tego, co dał rozkaz? — Po wysłuchaniu obrońcy jego, i po namyśleniu się przez trzy kwadransy, uznany został Xiążę *Regio* jednomyślnie za niewinnego, i na rozkaz rady wojennej natychmiast uwolniony.

Marszałek *Lefebvre* (Xiążę gdański) jest bardzo chory.

FP. Arnault, Felix Desportes i Harel przybyli tu z *Bruwelli*. *Bory de St. Vincent* jest oczekiwany.

Towarzystwo przyjaciół wolności druku nie przestało na wydanym przeciw sobie wyroku. Jeszcze tegoż dnia wszystkie osoby, które znana sądową salę napelniały, zgromadziły się wieczorem u Pana *d'Argenson*, postanowiły appellować od wyroku i zgromadzić się znowa w przyszłym tygodniu, dla rozmówienia się w rzeczach publiczney sprawy, a mianowicie względem prawa wyborczego.

Prośba mieszkańców lińskich przeciw odmianie prawa wyborczego, ma mieć 14000 podpisów.

Najstarszy francuzki jenerał artylleryi, *L. A. Lamy*, umarł niedawno w departamencie *Aisne*, w 88 roku życia. Walczył on pod marszałkiem *de Sox* w *Niderlandach*, później w siedmiokrotnej wojnie, a podczas rewolucji był trzy razy tymczasowym naczelnym dowódcą wojska północnego, *Sambry* i *Mozy*.

Woda na *Sekwanie* przybyła bardzo znacznie.

P R U S S Y.

Berlin, dnia 3 stycznia. N. Król wydał pod dniem 21szym grudnia r. z. do ministerjum

spraw wewnętrznych i wojny pismo następujące osnowy:

„Z szczególniejszém zadowoleniem zapytywałem się od lat czterech na wzrost tak ważney dla bezpieczeństwa państwa instytucji obrony krajowej (*Landwehr-Institut*), i spostrzegałem, jak chętnie lud podejmował wynikające dla niego ztąd ofiary; i jak czynnie działały dla jej dobra władze wojskowe i cywilne. — Miło mi oddać im jawnie tę sprawiedliwość. Wszakże, urządzenie na bataliony, pulki i inspekcje wykazało w kolei doświadczenia wielorakie wady, którym zaradzić można, nie zmieniając bynajmniej istoty instytucji, ani naruszając osobistych stosunków, wypływających z szczególney posady wojska liniowego i wojska obrony krajowej. Postanowiłem być już w r. 1815., iż z należących teraz do jednego pułku liniowego czterech batalionów obrony krajowej pierwszego wezwania, tylko trzy przeznaczonemi są do służby polowej; ta więc formacja, łącząca korzyść znaczney oszczędności (34 batalionów i szwadronów) z organizacją stanowi wojennemu powiadającą, już teraz przez podział batalionów obrony krajowej, zmieniający wewnętrzny stan okręgów, ma być przygotowana. Tym końcem:

1) Z należących do jednego pułku liniowego czterech batalionów obrony krajowej urządzić się mają trzy bataliony, rozdzielając okręgi ósmiu kompanij obrony krajowej, składających dotąd jeden pułk, na okręgi sześciu kompanij. Z każdego w ten sposób przeistoczonego dotychczasowego pułku obrony krajowej, dwa okręgi kompaniczne z tylaż okręgami innego najbliższego tegoż pułku wcielone będą do trzeciego batalionu.

2) Nowa ta formacja zasadza się na jeograficznem okręgów położeniu. Gdzie stosunki miejscowe odmian dla garnizonów wymagają, mają mi być uczynione tym końcem propozycje.

Okrąg batalionowy, w którym główne miejsce pułku położone, przyłączony być ma do pierwszego batalionu, a okrąg batalionowy, powstający ze złożenia dwóch kompanij każdego dotychczasowego pułku obrony krajowej, należeć ma do batalionu trzeciego. Garnizony jazdy oznaczają się w miarę położenia miejscowego.

Potrzebne nieznaczne odmiany co do munduru, mogą być przez zamianę uskutecznione.

Wszystkie pulki obrony krajowej mieć będą numer na naramienniku takiego koloru, jak pulki liniowe, do których należą, a oficerowie złote.

Należące do czterech pułków odwodowych półki obrony krajowej (po 6 kompanij) mają również nosić na swym mundurze znaki swoich pułków liniowych, a sześć kompanij uformowanych z dotychczasowych pułków obrony krajowej, mieć będą na naramienniku numer swojego pułku liniowego odwodowego. Tak n. p. kompanije uformowane z trzeciego poznańskiego pułku obrony krajowej otrzymają numer 33., a sześć kompanij Poznańsko Bydgoskiego pułku obrony krajowej, numer 35. Oprócz nazwiska prowincjonalnego, mają je-

szerze też pułki nazwisko skombinowanego 33 i 35, jak niemniej 34 i 36 pułku obrony krajowej.

5) Lubo nowo formowane bataliony, według dawniejszego postanowienia tylko w liczbie 1,000 ludzi do służby polowej wychodzić będą, wszelakoż, stosownie do regulaminu oznaczonego w nim etatu, zachować mają w listach przynależącą im zupełną liczbę 1,600 ludzi. W przypadku wojny, użyta będzie w miarę okoliczności zbywająca liczba do tworzenia potrzebnych odwodów.

W każdej batalionowej zbrojowni znajdować się ma odtąd 1,200 karabinów. Z tych, wyruszając batalion w pochod, dostaje 1000, zbywające 200 pozostają w zbrojowni, dlatego ażeby z odwodu trzech batalionów każdego pułku batalion z 600 ludzi natychmiast mógł być uzbrojonym.

Co się tu przepisało, jest ważnem przez analogią i dla jazdy, do której zgola niniejsze rozporządzenia mają być, ile wypada, przystosowane; wszakże podczas wojny ma być jazda z sześciu batalionów obudwóch stanowiących brygadę pułków, i po jednym z każdego batalionu szwadronie z 162 głów, prócz oficerów i konowala, w skombinowane sześćszwadronowe pułki formowana.

Powyższe przepisy stosują się podobnie i do drugiego wezwania, w miarę wynikających z niego odmian, ale tak, iż stosunki obudwóch wezwań żadney względem siebie nie podlegają zmianie.

4) Skoro formacja ta ukończoną zostanie, liczba 28 inspekcji obrony krajowej zmniejszona będzie na 16. Mieć potem będą nazwisko brygad obrony krajowej i numer dywizji liniowych, do których należą. Inspektorowie nazywają się dowódcami brygad obrony krajowej, odbywają wszelkie interesa ściągające się do obrony krajowej i zakładów wojska liniowego w dotychczasowym sposobie, zostają jednakże pod dowództwem dywizyjnym; wzajemne ich stosunki oznaczone będą osobną instrukcją.

5) Wychodzący z tego powodu inspektorowie i dowódcy batalionowi, których ja przeznaczę, będą w miarę swoich zdolności służbowych albo pensyonowani, albo z tymczasowym żołdem aż do przyszłego umieszczenia oddalenia, lub, jeżeli będzie sposobność, w wojsku liniowym umieszczeni.

6) Teraźniejsi inspektorowie wspólnie z teraźniejszymi dowódcami batalionowymi podadzą wyłączyć się mających oficerów, którzy po ukończeniu nowej formacji nadliczbowymi będą. Szczególnie, mniej zdolni do służby mają być wyłączeni.

7) Według tych zasadnych postanowień ma niezwłocznie ku ich wykonaniu dalsze przedsięwzięte być rozporządzenie, tak, ażeby całe dzieło formacji niechybnie do epoki ćwiczeń obrony krajowej 1820 roku ukończone było.

Gwardya i grenadyery obrony krajowej pozostają na czas w obecnym porządku.

8) Wszelkie poprzedniczemi postanowieniami niezmiennie przepisy we względzie obrony krajowej, pozostają w mocy; gdzie zaś co do uzupełnienia, co do administracji, eta-

tów, i mianowicie przyszłego zakresu działania dowódców brygadowych, potrzebnymi się okażą odmiany w dawniejszych rozporządzeniach, mają mi być propozycje w tej mierze uczynione. Berlin dnia 22 grudnia 1819 r. (podp:) *Fryderyk Wilhelm.*

Berlin dnia 8 stycznia. Lubo Baron Humboldt, minister stanu, wyszedł z kommisji wyznaczonej do ułożenia przyszłej konstytucji stanowej, wspomniona jednak kommisja odbywa ciągle swoje czynności.

Pierwszy numer tegorocznego powszechnego zbioru praw dla państw pruskich, zawiera następujący edykt królewski:

„Falsze, niegodny sposób pisania i nienawistna dążność, znamionujące umieszczone w różnych cudzoziemskich gazetach, a królewsko-pruskiego państwa, jego zarządu i urzędów, tyżące się artykuły, są mi powodem do postanowienia następującego:

1) We wszystkich państwach moich nie ma być dozwolony i dopuszczony ani *wchod* ani *przechod* wszelkich w *Anglii* i *Francyi* w języku *niemieckim* wychodzących gazet. — 2) Zakazowi temu podlegają wszelkie gazety wychodzące w królestwie niderlandzkim, bądź to w *tamaczynym oyczystym*, bądź w *francuzkim* i *niemieckim* języku, chyba by wyjątek od tego, przez pośrednictwo mojego przy N. Królu niderlandzkim poselstwa, był żądany i ode mnie dozwolony. Gdyby wbrew zakazowi temu gazety takowe kryjomo do czytania w kraju wprowadzane były, naówczas zamawiający oneż, wrazie odkrycia, podpadnie karze pieniężnej 10 talarów za każdy, w ten sposób weszły pojedynczy egzemplarz gazety, a w przypadku niemożności zapłacenia, odpowiedniej karze więzienia. Kary te za powtórzeniem wykroczenia podwojone będą. Usiłowanie przeprowadzania powyższych gazet przez państwa pruskie, karane będzie zabranieniem egzemplarzy gazet. — Urzędnicy krajowi, a mianowicie pocztowi, wniesienie lub przeprowadzenie zakazanych gazet nad spodziewanie dopuszczający, lub ułatwiający, karani być mają według praw karnych, za rozmyślnie, lub z opieszałości, wynikłe w tej mierze wykroczenie. Od tego zakazu wyłączone są tylko egzemplarze rzeczonych gazet zagranicznych, przeznaczone dla ministerium. — W *Berlinie* dnia 30 grudnia 1819.

(podpis.) *Fryderyk Wilhelm.*

W skutku powyższego edyktu kanclerz państwa Xiążę *Hardemberg* przesłał do władz, a szczególniej pocztowych, stosowny okólnik.

WIELKIE XIĘZTWO POZNANSKIE

Poznań, dnia 10 stycznia. Xięstwo Ichmość Namiestnikostwo wyjechał stąd d. 6 b. m. na niejaki czas do *Berlina* z całą swoją dostojną rodziną.

Powszechny zbiór praw dla państw pruskich, wychodzący w języku *niemieckim* i *polskim* od r. 1817 w *Berlinie*, drukować się będzie odtąd w tutejszej drukarni *Wilb. Dekera*. — W tejże drukarni jest teraz pod prasą polskie wydanie Nowego Testamentu nakładem Towarzystwa biblijnego berlińskiego.

N I D E R L A N D Y.

Od brzegów Skaldy, dnia 29 grudnia. Podług listu z Rio-Janeiro, pod 5 października, krążyła tam pogłoska, że usiłowano uwolnić Bonapartego. Na pokieboście angielskim przyszedł do gubernatora i admirała tamecznych stacyj rozkazy, o których rzeczywistości z pierwszego wejrzenia nikt wątpić nie mógł. Aż po zwyczajnych sekretnych probach, które instrukcją są przepisane, fałsz ich odkryto. Podług tych rozkazów: więzień miał być natychmiast wysłany na Przylądek; zdaje się więc, że było zamiarem uwolnić go w drodze na morzu. Tym końcem bogaci bonapartyści w Ameryce północnej, jakoby osadzili pięć wielkich kaprów samymi francuzami, którym znaczna nagroda jest przyrzeczona. (Przed kilką miesiącami pisano w rzeczy samej o kaprze pod banderą napoleonowską, który na morzach afrykańskich miał być widziany.) Czy powyższe śmiało przedsięwzięcie z pewnem posyłaniem dyamentów do Anglii i Hollandyi, albo nawet z pewnemi uwięzieniami ma jaki związek, później się chyba okaże. (z gaz. rysk. Zusch).

T U R C Y A.

Stambul, dnia 25 listopada. Odebrano tu wiadomość z Algieru, iż dey tameczny tém bardziej nie przyjął oświadczonej mu przez admirałów Freemantle i Jurieu żądań mocarstw europejskich, iż poseł jego, który niedawno z Londynu powrócił, kłamiąc zuchwale, zapewnił go, że Anglija nie chce przeszkadzać terazniejszemu systematowi Barbaryczyków. Fałsz ten był bardzo przyjemnym choiwości deja i łupiestwu Algierczyków. Odmienne wcale wiadomość nadeszła z Tripolis. Pokazują się tam dobroczynne skutki spokojnego systemu rządu. Handel wzrasta; żegluga idzie dobrze. Od d. 1 lipca 1818 żaden korsarz nie wypłynął z Tripolis, a dey tameczny prosił Anglii o pośrednictwo do zawarcia pokoju ze wszystkimi chześcijańskimi mocarstwami, przyymując na siebie obowiązek nie napastowania żadnej zagranicznej bandery.

Wielki sultan mieszka jeszcze w letnim

pałacu, z przyczyny, iż morowe powietrze wcisnęło się nawet do seraju, i coraz bardziej się szerzy. Dotknęło rodziny wszystkich prawie ministrów Porty, i wkrótce przyjdzie do tego stopnia, jak było w roku 1812. Wszystkie szpitale są napelnione chorem, a liczba przychodzących do zdrowia ma się do liczby umierających w stosunku jak 1 do 10. Ciągłe ciepłe powietrze i wielki niedostatek wody są po części przyczyną nadzwyczajnego rozszerzenia się tej klęski.

W Alepie w Syrii, zaszły krwawe ruchy. Wielkorządca tameczny, Chorschild Achmet Basza, były wielki wezyr, tak ucieszył mieszkańców, iż mu wypowiedzieli posłuszeństwo; rozhułany lud uderzył na jego pałac, gdzie wszystkich ludzi w pień wyciął. Basza na czele kilku przychylnych sobie żołnierzy ratował się ucieczką i chce trzymać miasto w oblężeniu.

S Z W E C Y A.

Sztokholm, dnia 24 grudnia. Królewic powrócił tu d. 18 b. m. z Upsali, gdzie żegnającemu go senatowi akademickiemu oświadczył, iż ze smutkiem tak prędko opuszcza uniwersytet, prosił oraz, aby uczniów o jego ukontentowaniu z ich postępów zapewniono. Profesorowie, którzy młodemu Królewicowi dawali naukę, otrzymali kosztowne tabakierki w podarunku.

Sposób lankasterski czyli wzajemnego uczenia, rozszerza się także w Szwecyi. Po powrocie wysłanego do Anglii ucznia, dla powzięcia dokładnej wiadomości o tym sposobie założono już w tutejszej stolicy trzy podobne szkoły. Toż samo uczyniono w Norkoping i t. d.

Król nasz wydał rozkaz, aby wszystkie pozostałe dochody z wyspy s. Bartłomieja użyto na wsparcie nieszczęśliwych, którzy tam przez burze d. 21 września znaczną szkodę ponieśli.

Od 1 stycznia do 30 grudnia r. z. przywieziono tu towarów za 5 milionów 55,026 ta arów, a wyprowadzono za 4,915,272 ta lairów,

Wolno Drukować. Ignacy Reszka Kom. Cenz. Czł. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi

X I A Ź K I.

W księgarni XX. Pijarów na ulicy Dominikańskiej u Alexandra Żółkowskiego są następne dzieła do przedania.

Abecadło we 24 kartkach, z stosownemi figurami do każdej litery alfabetu polskiego; oraz litera nad każdą figurą wyobrażająca ten przedmiot, oprawne, srebr. - - - - kop. 40.

Algebry (Początki) S. F. Lacroix dla użycia w szkole centralnej Paryskiej, przełożone na język polski przez X. E. Sieradzkiego S. P. z jedynastego wydania poprawnego w Paryżu 1815, 8vo w Wilnie 1818 - - - - Rub. srebr. 1.

Amfitrya, Komedia we trzech aktach, z Moliiera, przez Franciszka Zabłockiego, 8vo w Wilnie 1818 - - - - - kop. 40.

Amstal Lokman el-hakim, Podobieństwo czyli Bayki mędrca Lokmana, z arabskiego przełożone, i przypisane Wileń. Towarz. Szubrawców, przez T.H. 12 w Wilnie 1818 - - - - kop. 30.

Dykcjonarzyk francuzki z krótką informacją o pronuncyacji i przydaniem rozmów francuzkich, na nowo przedrukowany, 8vo w Wilnie 1817. - - - - - kop. 35.

Dzieło o pijanistwie przez J. Szymkiewicza (z koperszytem wyobrażającym upadek Bachusa) 8vo, w Wilnie 1818. - - - - - srebr. rub. 1 kop. 50.

Elementarz polski czyli łatwy sposób nauczania dzieci czytać po polsku, z obrazkami stosownemi do każdej litery alfabetu dolskiego tudzież wypis powieści, baiek i wierszy z najsłynniejszych Autorów, ułożony dla wygody młodzieży płci obojej, 8vo, w Wilnie 1815. - - - - - kop. 75.

Na papierze prostym. - - - - - kop. 60.

Eutropii breviarum Historiae Romanae 8vo Vilnae 1813. - - - - - kop. 20.

Fizyki (Zbiór krótki początków) przez S. Stuhlelewicza Prof. w Imp. Un. Wileń. ułożony z Programatu wydanego dla szkoły litechnicznej Paryskiej przez S. Barruella, 8vo w Wilnie 1816. - - - - - kop. 75.

Na papierze pocztowym - rub. sr. 1.

Fizyka mechaniczna E. G. Fiszera przełożona z niemieckiego na francuzki i powiększona no-

tami przez Biota, a z powtórnego wydania w Paryżu 1813 roku przełożona na język polski przez X. E. Sieradzkiego S. P. 8vo 2 tomy w Wilnie 1816. - - - - rub. 2.

Na papierze kleiowym - rub. 2. kop. 50.
Ditto na pocztowym - - - - rub. 3.

Gryzelda powieść z Dekameronu J. Boccacciusza, 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 10.

Historyka, tudzież o łatwem i pożytecznem nauczaniu historyi przez J. Lelewela, 12mo w Wilnie 1815. - - - - kop. 50.

Historyi Rzymskiej (zbiór krótki) Goldszmita, od założenia Rzymu aż do upadku cesarstwa rzymskiego na zachodzie, podług dwunastej edycji z angielskiego na francuzki język przez W. D. Musset-Pataia, dla użytku prytańców, liceów i szkół drugiego rzędu przełożony, a podług drugiej poprawnej edycji francuzkiej na polski język przez X. M. Olszewskiego przetłumaczony, 8vo 2 części, w Wilnie 1817. - - kop. 75.

Historyi Greckiej (zbiór krótki) od jej początku aż do zamienienia Grecyi w prowincyą rzymską; przez Goldszmita po angielsku napisany, a podług dwunastej edycji przez V. D. Musset-Pathaja na francuzki język przełożony; dzieło to w Anglii i Francyi dla szkół i pensyi przeznaczone, tłómaczył z fr. X. M. Olszewski, z trzema kopiersztychami. 2 Części, 8vo w Wilnie 1819. - - - - kop. 75.

Kazania niedzielne X. F. Godlewskiego, 8vo, 4 części, w Wilnie 1817, 1818 i 1819. r. 1. k. 80.

Kazania świąteczne X. F. Godlewskiego, 8vo w Wilnie 1819. - - - - kop. 75.

Kazanie o małej liczbie wybranych, napisane po fran. przez X. Massyllona, przetłumaczone na polski język przez X. M. Olszewskiego, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 15.

Kazanie na popielcową środę, o pobudkach nawrócenia, napisane po fran. przez X. Massyllona; przetłumaczone na polski język przez X. M. Olszewskiego, 8vo w Wilnie 1818. - - kop. 15.

Kodex Szubrawski, z dwiema rycinami, 8vo w Wilnie 1819. - - - - kop. 30.

Kalendarz Gospodarski Litewski z różnemi wiadomościami pożytecznemi gospodarzowi ryciną — na rok 1820. - - - - kop. 10.

Kalendarz ścienny na rok 1820 - kop. 10.

Laskawość Tytusa drama napisana w języku włoskim przez Metastazego, a z tego na polski przełożona, 8vo w Wilnie 1817. - - kop. 50.

Miłoszki Mirtyla przełożone z francuzkiego przez J. G. Wyżyckiego, 8vo w Wilnie 1816. - - - - kop. 50.

Mowa przy obchodzie żałobnego nabożeństwa za duszę ś. p. A. Dmóchowskiego, miana w Drui przez X. B. Nosewicza. 8vo w Wilnie 1816. k. 10.

Mowa P. Thomas obok z textem francuzkim. 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 30.

Modlitwy Chrześcijańskie, w Wilnie 1818. k. 15.

Nauka czytania pisma polskiego dla młodych dzieci, z różnym nabożeństwem, 8vo w Wilnie 1816. - - - - kop. 5.

O pożytkach wynikających dla społeczności ludzkiej z nauki astronomii; z krótką rozprawą o źródle czyli początku fałszywej nauki astronomii; wyjątki z dzieła P. Bailli przez W. Karczewskiego, 8vo w Wilnie 1817. - - kop. 15.

Oratorium siedmiu słów ostatnich Chrystusa na krzyżu, oraz krótka wiadomość o oratoryach przez F. G. 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 10.

Opisanie obchodu żałob. naboż. za duszę ś. p. T. Kościuszki odbytego w Mińsku, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 15.

Pamiętnik Magnetyczny Nr. IX. X. XI i XII. 8vo. w Wilnie 1818. roku - rub. sr. 2. kop. 50.

Pielgrzymka do Grobu Russa (Rousseau) 1819 kop. 30.

Początki Jeografii, 8vo w Wilnie 1816 kop. 5.

Przemówienie do zebranej Publiczności na obchód exekwialny JW. Wawrzeckiego przez A. Lachnickiego, 8vo w Wilnie 1817 - kop. 10.

Prawo Cywilne prywatne państwa Rossyjskiego,

przez B. Kukolnika napisane, na polski język przetłumaczone przez S. Budnego, 8vo 2 tomy w Wilnie 1817 i 1819. - rub. 1. kop. 50.

Sourjade (La) poëme en X. chants D'Ignace Krassitski traduit du polonais en fracois par J. B. Lavoisier. Obok z textem polskim, oraz dodana pochwała Ignacego Krasickiego przez S. Hrab. Potockiego, 8vo w Wilnie 1817. - rub. sr. 1.

Na papierze pocztowym, rub. sr. 1. kop. 50.

Sposób zachowania drzew owocorodnych od wymarznienia, ogłoszony przez M. Wazgarda, 8vo w Wilnie 1817. - - - - kop. 10.

Sposob na żydów czyli środki niezawodne zrobienia z nich ludzi uczciwych i dobrych obywateli, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 10.

Tygodnik Wileński (pismo peryodyczne z czterech lat) 8 tomów, 8vo w Wilnie 1816, 1817, 1818 i 1819 - - - - rub. 12.

Wpływ elektryczności na ekonomią zwierzęcą, czyli teoryczny wykład doświadczeń i postrzeżeń, wyciągniętych z rozmaitych sposobów elektryzowania jestestw żyjących w lekarskim względzie. Wyjątek z rękopismów ś. p. S. Stubiciewicza, przejrzany i wydany przez X. E. Sieradzkiego S. P. z portretem autora i dwiema tablicami rycin, 8vo 1819. - - kop. 60.

Toż na pocztowym papierze - - rub. 1.

Wybor różnych gatunkow poezyi, to jest: bajek, satyr, sielanek, tragedyi, komedyi, psalmów Dawida, pieśni, elegiy, epigramatów i nagrobków, 8vo w Wilnie 1818 - - - - kop. 60.

Wybor modłów dla młodzieży chrześcijańskiej z dodatkiem pieśni F. Karpińskiego i psalmów J. Kochanowskiego, z kopiersztychem, oprawne do futoriala, w Wilnie 1818 - - - - kop. 30.

Wzory Rossyjskie w kajecie z 7 kart, kop. 30.

Ditto francuzkie w kajecie z 7 kart, kop. 30.

— Rossyjskie na półarkuszu. - - - - 5.

— Polskie na półarkuszu. - - - - 5.

— Niemieckie na czwartce. - - - - 5.

— Greckie na czwartce. - - - - 5.

Zbiór nauki chrześcijańskiej i obyczajowej, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 10.

Zbiór mów w różnych miejscach mianych, oraz opisów żałobnego nabożeństwa po zgonie ś. p. T. Kościuszki z portretem, 8vo w Wilnie 1818. - - - - kop. 60.

Toż na papierze pocztowym. - - kop. 75.

Złoty Ołtarzyk, książka do nabożeństwa z dwoma kopiersztychami w Wilnie 1819. - - kop. 75.

Kto by życzył otrzymać przez pocztę książkę, zechce dosłać pieniądze pod adresem wyżej poimienionej księgarni, dokładając do rubla po 10 kop. srebr. na odległość 50; po 20 kop. na 100 mil, dla przesłania do miejsca wskazanego — Mniey jednak zapisywać nie można nad rubli trzy srebrem.

Doniesienie Teatralne.

W następującą środę to jest dnia 14 stycznia bieżącego roku, na dochód Józefy Szymkayłowej, daną będzie nowa wielka Tragedya z francuzkiego P. Ducis, przekładania Karola Brodzińskiego w 4ch aktach, pod tytułem: ABUFAR czyli Familia Arabska.

Kamienica WW. Wilczyńskich Szambel. dwupiętrowa w mieście Wilnie pod Nrem 33. i 34 na Subocz ulicy rogiem na Wielką ulicę a frontem do domu Grunerta położona, jest do sprzedania, życzący umówić się o nią ma się udać do W. Rejenta Potrykowskiego w domu XX. Kamendulow pod S. Michałem mieszkającego.

Takowa awizacya może być przyiętą do druku, świadczą Urban Jazdowski Prez. Zi-